

اطلاع رسانی

فصلنامه علمی - پژوهشی مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران
دوره سیزدهم؛ شماره ۱. پاییز ۱۳۷۶

امانت بین کتابخانه‌ای

نوشته: فرزانه فرزین - رکن‌الدین احمدی لاری
اعضای هیئت علمی دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه شیراز

کلیدواژه‌ها

امانت بین کتابخانه‌ای کشورهای در حال توسعه ایران ایالات متحده آمریکا کتابخانه
بریتانیا

چکیده:

این مقاله ضمن ارائه تعریفی از نظام امانت بین کتابخانه‌ای، به بررسی تاریخچه آن می‌پردازد و سپس این سیستم را در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران مورد بررسی قرار می‌دهد. روند انجام امانت بین کتابخانه‌ای با استفاده از روش مصاحبه و گفتگو به دنبال آمده و سپس، تأثیر نظام‌های رایانه‌ای بر خدمات امانت و در نهایت بخش امانت کتابخانه بریتانیا به عنوان بزرگ‌ترین مرکز ارائه این گونه خدمات در سطح جهانی مورد مطالعه قرار گرفته است. این نوشتار با ارائه پیشنهادهایی برای بهبود وضعیت امانت بین کتابخانه‌ای در ایران به پایان می‌رسد.

در طرح امانت بین کتابخانه‌ای، استفاده‌کننده یک کتابخانه یا نظام اطلاعاتی می‌تواند مواردی را که در کتابخانه مبدأ یافت نمی‌شود از کتابخانه مقصد به امانت گیرد. اکثر کتابخانه‌ها در این طرح که ممکن است محلی، منطقه‌ای، ملی یا بین‌المللی باشد مشارکت دارند.^(۱) به گفته موریس گفلند "حتی کتابخانه‌های بزرگ هم باید در نظام امانت بین کتابخانه‌ای شرکت داشته باشند، زیرا امروزه کتابخانه‌ای که بتواند در تمام زمینه‌های دانش بشری درای جامعیت باشد وجود ندارد."^(۲)

تاریخچه امانت بین کتابخانه‌ای

در سال ۱۸۷۶ "ساموئل گرین" در نامه‌ای به سردبیر "مجله کتابداری"^(۳) پیشنهادی مبنی بر اتکای کتابخانه‌های به یکدیگر در برآوردن نیاز مراجعان ارائه داد که بر اساس آن، کتاب‌های یک کتابخانه

برای مدتی کوتاه به مراجعان کتابخانه دیگر امانت داده شود.^(۴) نظام امانت بین کتابخانه‌ای به شیوه جدید با پیشرفت حرفه کتابداری در امریکا در اواخر قرن نوزدهم شکل عملی به خود گرفت. در فاصله سال‌های ۱۹۰۰ تا ۱۹۱۵ که اولین قانون مربوط به امانت بین کتابخانه‌ای توسط انجمن کتابداری امریکا تصویب شد، حدود ۱۹ مقاله در این زمینه با همکاری و سردبیری دیویی در "مجله کتابداری" به چاپ رسید. در سال ۱۹۱۳ همایشی در زمینه خدمات امانت بین کتابخانه‌ای توسط انجمن کتابداری امریکا برگزار شد که منجر به تصویب قانون امانت بین کتابخانه‌ای به صورت زیر در سال ۱۹۱۶ گردید:

۱. هدف

کمک به انجام امور پژوهشی
افزایش خدمات ارائه کتاب مناسب به خواننده مناسب

۲. منابعی که به امانت داده نمی‌شود

کتاب‌های داستانی جدید
کتاب‌هایی که متقاضی به آسانی در کتابخانه‌های مجاور
خود بتواند به آن‌ها دسترسی یابد.
انتشارات جدیدی که بتوان به آسانی از بازار خریداری کرد
(در مورد کتابخانه‌های عمومی)

۳. دستورالعمل امانت

در این زمینه، دستورالعمل جامع و مفصلی به کتابخانه‌های
عضو ارسال می‌گردد. متقاضیان باید فرم‌ها را به صورت ماشین شده
یا خوانا، در کارت‌های استاندارد کتابخانه‌ها تکمیل کنند. هزینه
انجام امور به عهده کتابخانه امانت گیرنده است.

۴. رعایت اصول ایمنی

کتابخانه امانت‌گیرنده متعهد می‌گردد که منبع به امانت
گرفته را در محل کتابخانه مورد استفاده قرار دهد.^(۵)

در سال ۱۹۳۶ در پنجاهمین نشست انجمن کتابداری امریکا پیشنهادهایی برای تغییر قوانین مذکور در جهت تقویت خدمات امانت بین کتابخانه‌ای ارائه شد، اما تا دهه بعد این تغییرات صورت عملی به خود نگرفت. در سال ۱۹۴۰ قانون جدید با تغییراتی به تصویب رسید. در این قانون، نظام امانت بین کتابخانه‌ای علاوه بر پژوهش، در خدمت اهداف غیرپژوهشی نیز قرار گرفت.

از آنجا که کمتر از ۲۰ درصد کتابخانه‌ها تا سال ۱۹۵۲ قانون فوق را پذیرفته بودند، در این سال سومین قانون امانت بین کتابخانه‌ای با تغییرات بیش‌تر به تصویب رسید. در سال ۱۹۶۸ چهارمین قانون نیز به اجرا درآمد و نهایتاً در سال ۱۹۷۰ دستورالعمل استفاده از خدمات امانت بین کتابخانه‌ای در ۱۱۶ صفحه منتشر گردید. براساس این قانون، از آنجا که کتابخانه‌ها قادر به تهیه کلیه مدارک و منابع مورد نیاز مراجعان خود نیستند و از سوی دیگر، پیشرفت علم و دانش هدف اولیه آن‌ها است، استفاده از نظام امانت بین کتابخانه‌ای برای برآوردن نیازهای اطلاعاتی، آموزشی، پژوهشی، مطالعاتی و ... لازم است.

امانت بین کتابخانه‌ای در کشورهای در حال توسعه

در نیجریه نظام امانت بین کتابخانه‌ای به گونه‌ای است که هر کتابخانه، منابع خود را به سایر کتابخانه‌ها امانت می‌دهد و درب کتابخانه‌های دانشگاهی بر روی محققان غیردانشگاهی باز است و مراجعان می‌توانند از خدمات فتوکپی و میکروفرمی استفاده کنند.^(۶) به علاوه، کپی مقالات مجلاتی که در کتابخانه موجود نیستند از کتابخانه‌های داخل و خارج کشور نیز تهیه می‌گردد. در کشورهای مختلف افریقایی، به علت پاره‌ای مسائل از جمله خرابی دستگاه‌های فتوکپی، کمبود کاغذ، نبودن مجلات در محل خود، و ... استفاده از نظام امانت بین کتابخانه‌ای کتابخانه بریتانیا را ترجیح می‌دهند. شرایط موجود در کشورهای اسلامی عرب زبان مثل عربستان سعودی تقریباً به همین صورت است و علاوه بر فتوکپی مقالات، انواع میکروفرم‌ها نیز در نظام امانت بین کتابخانه‌ای، به شرط اجازه حق مؤلف، عرضه می‌گردند. آمار موجود در کتابخانه دانشگاه نفت و معادن عربستان^(۷) نشان می‌دهد که در سال ۱۹۸۰ از ۱۷۵ مقاله درخواستی، ۱۶۸ مورد و در سال ۱۹۸۱ از ۲۰۷ درخواست، ۱۸۷ مورد در اختیار متقاضیان قرار گرفته است.

نظام امانت بین کتابخانه‌ای در کتابخانه‌های دانشگاهی پاکستان، به علت کمبود بودجه تهیه فتوکپی برای سایر کتابخانه‌ها از قوت زیادی برخوردار نیست؛ ولی در بعضی از شهرها مثل فیصل آباد، لاهور و کراچی که مراکز دانشگاهی متعدد دارند، کتابخانه‌ها به توافق رسیده‌اند که از سیستم امانت بین کتابخانه‌ای استفاده نمایند.

در مالزی نظام امانت بین کتابخانه‌ای مطلوبی وجود دارد که کلیه مراکز دانشگاهی از این نظام استفاده می‌کنند. کتابخانه ملی کشور مسئول انجام این امر است و خود نیز در آن مشارکت دارد. سخن آخر این که در زمینه نظام استفاده می‌کنند. کتابخانه ملی کشور مسئول انجام این امر است و خود نیز در آن مشارکت دارد. سخن آخر این که در زمینه نظام امانت بین کتابخانه‌ای، کنفرانس‌های متعددی در کشورهای در حال توسعه برگزار گردیده است. در سال ۱۹۶۰ "سمینار منطقه‌ای کتابشناسی، اسناد و تبادل انتشارات در کشورهای امریکای لاتین" در مکزیک برگزار شد که تأکید آن بر همکاری بین کتابخانه‌های دانشگاهی بود.^(۸) در سال ۱۹۹۰ نیز "کنفرانس کتابداران عربستان سعودی" و "مؤسسه

تحقیقات علمی کویت" برگزار شد که تأکیدشان بیشتر بر همکاری بین کتابخانه‌های کشورهای خلیج فارس بود.

نظام امانت بین کتابخانه‌ای در ایران

در ایران، نظام امانت بین کتابخانه‌ای از سال ۱۳۴۸ توسط مرکز اسناد و مدارک علمی راه‌اندازی شد. در حال حاضر نیز کتابخانه‌های کشور می‌توانند از طریق مرکز اطلاعات و مدارک علمی در این سیستم وارد شوند و با استفاده از فهرستگان‌های رایانه‌ای منتشر شده توسط مرکز از خدمات آن بهره‌گیرند.^(۹)

در سال ۱۳۷۳ "طرح تعمیم خدمات کتابخانه‌های تخصصی به افراد غیرعضو" آن کتابخانه به صورت آزمایشی توسط مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران در کتابخانه‌های تخصصی و دانشگاهی ایران به اجرا درآمد. به موجب این طرح، اعضای هیئت علمی و دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه‌های مختلف می‌توانند از خدمات کتابخانه‌ای مراکز آموزشی و تخصصی غیر از دانشگاه خود، با ضوابط مشخص استفاده نمایند.^(۱۰)

علاوه بر این، اغلب کتابخانه‌های دانشگاهی ایران از نظام امانت بین کتابخانه‌ای کتابخانه بریتانیا استفاده می‌کنند. به هر حال، استفاده صحیح از این نظام و سایر نظام‌های امانت بین کتابخانه‌ای به شرطی انجام پذیر است که روش کار برای متقاضی و کتابدار روشن باشد.

روش کار

بهترین روش برای اجرای امانت بین کتابخانه‌ای، استفاده از مصاحبه یا انجام گفتگو است. در این صورت، قبل از پرکردن فرم معمولی امانت بین کتابخانه‌ای، به دلایل زیر می‌توان مصاحبه را انجام داد:

- ۱- مصاحبه فرصتی برای آموزش شیوه استفاده از خدمات امانت بین کتابخانه‌ای به مراجعه‌کننده به وجود می‌آورد و ابهاماتی را که در ذهن او وجود دارد برطرف می‌کند.
- ۲- در جریان مصاحبه، مراجعه‌کننده مشخصات کتابشناختی مقاله یا کتاب مورد نیاز خود را ارائه می‌دهد و این امر به ارائه صحیح خدمات امانت بین کتابخانه‌ای منتهی می‌شود. برای انجام این گفتگو، سؤالاتی به شرح زیر از سوی استفاده‌کننده از خدمات امانت بین کتابخانه‌ای و کتابدار مسئول انجام این کار مطرح می‌گردد.

الف: سؤالات مراجعه‌کننده:

- ۱- آیا می‌توان از طریق خدمات امانت بین کتابخانه‌ای این منبع را به امانت گرفت؟
- ۲- برای دریافت منبع مورد نیاز چه مدت زمان لازم است؟
- ۳- هزینه انجام کار چقدر است؟
- ۴- چگونه می‌توان از رسیدن منبع به کتابخانه مطلع شد؟

۵- چه مدت می‌توان آن را به امانت گرفت؟

ب: سؤالات کتابدار:

- ۱- آیا این مراجعه‌کننده می‌تواند از خدمات امانت بین کتابخانه‌ای استفاده کند؟
- ۲- آیا جستجوی دقیق در منابع موجود در کتابخانه صورت گرفته است؟
- ۳- آیا می‌توان در خود کتابخانه منبع دیگری را به عنوان جایگزین بازبایی نمود؟
- ۴- این منبع برای چه زمانی مورد نیاز است؟
- ۵- آیا اطلاعات ارائه شده کامل و خوانا است؟
- ۶- آیا منبع مورد نیاز با قوانین امانت بین کتابخانه‌ای مطابقت دارد؟
- ۷- آیا درخواست‌کننده قادر به پرداخت هزینه‌های مربوطه هست؟
- ۸- آیا قانون حق مؤلف اجازه ارائه خدمات بین کتابخانه‌ای را می‌دهد؟
- ۹- آیا درخواست‌کننده زبان منبع درخواستی را می‌داند؟
- ۱۰- آیا بهتر نیست که درخواست‌کننده به کتابخانه مقصد فرستاده شود تا خودش در محل از منبع استفاده کند؟^(۱)

بعد از انجام مصاحبه، فرم مخصوص امانت بین کتابخانه‌ای تکمیل و به کتابخانه مقصد فرستاده می‌شود.

تأثیر نظام‌های رایانه‌ای بر خدمات امانت بین کتابخانه‌ای

از آنجا که پایگاه‌های رایانه‌ای، اطلاعات کتابشناختی را با سرعت بیشتری در اختیار علاقمندان قرار می‌دهند، نظام امانت بین کتابخانه‌ای نیز با استفاده از فن‌آوری نوین از دقت و سرعت بیشتری برخوردار خواهد شد. فهرستگان درون خطی، پایگاه‌های کتابشناختی درون خطی، سفارش رایانه‌ای مواد، امکان استفاده از پست تصویری، پست الکترونیکی، و خدمات نشر الکترونیکی بر امانت بین کتابخانه‌ای اثرات بسزایی خواهند داشت. ارائه موفق خدمات امانت بین کتابخانه‌ای بستگی به چهار مورد زیر دارد:

- ۱- شناخت نیاز مراجعه‌کننده؛ در این مرحله با استفاده از منابع مختلف مثل نمایه‌ها و فهرستگان‌ها، مشخصات کتابشناختی منبع مورد نیاز تعیین می‌شود. استفاده از فهرستگان‌های درون خطی، صحت انجام این امر را تضمین، و جستجوی اطلاعات را آسان می‌کند.
- ۲- تعیین محل مورد نیاز؛ تا قبل از استفاده از فهرست‌های رایانه‌ای، تعیین محل منابع با دقت زیاد صورت نمی‌گرفت. براساس تحقیقی که "تامسن" (۱۹۶۷) انجام داد، چهل درصد فرم‌های امانت بین کتابخانه‌ای که اطلاعات لازم برای تعیین محل را نداشته‌اند، به همین

دلیل به مراکزی ارسال شده‌اند که فاقد منبع مورد نظر بوده‌اند.^(۱۲) در حال حاضر با استفاده از فهرست‌های رایانه‌ای این اشکال رفع گردیده است.

۳- ارسال تقاضا؛ در برخی از کتابخانه‌ها ارسال تقاضای امانت بین کتابخانه‌ای از طریق پست انجام می‌گردد، که این کار باعث اختلال در سیستم و صرف وقت طولانی می‌شود. استفاده از فاکس و پست الکترونیکی باعث صحت، سرعت و دقت بیشتری خواهد شد.

۴- حصول اطمینان از وجود منبع؛ رد حال حاضر حصول اطمینان از وجود منبع، زمانی میسر می‌گردد که کتابخانه مقصد بعد از دریافت تقاضا، پاسخ را به کتابخانه مبدأ ارسال نماید و این کار زمان زیادی می‌برد نظام‌های رایانه‌ای امانت کتاب این زمان را تا حدود زیادی کاهش می‌دهد. "نیتکی" اظهار می‌دارد که با استفاده از سیستم تعاونی رایانه‌ای در نظام امانت بین کتابخانه‌ای، گردش کار با سرعت بیشتری انجام می‌پذیرد و وضعیت کتاب‌هایی که به امانت رفته یا به امانت داده نمی‌شود، سریعاً مشخص می‌گردد.^(۱۳)

پیشرفت در کاوش‌های کتابشناختی با استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی، باعث سهولت و تسریع در خدمات امانت بین کتابخانه‌ای می‌گردد. این امر زمانی اثر بخش خواهد شد که بتوان متن کامل را به صورت الکترونیکی از طریق پایگاه‌های درون خطی در اختیار داشت.^(۱۴)

در مراکزی که به علل گرایش وسایل ارتباطی، به کارگیری پایگاه‌های درون خطی امکان‌ناپذیر است، استفاده از دیسک‌های فشرده نوری که حاوی اطلاعات بسیار زیادی در زمینه‌های گوناگون می‌باشند می‌تواند مورد نظر قرار گیرد. انجام این کار عاملی دیگر برای افزایش استفاده از خدمات امانت بین کتابخانه‌ای است. تحقیقی که توسط "کاناموگیر" در "دانشگاه نفت و معدن فهد" در عربستان سعودی انجام گرفته نشان می‌دهد که استفاده از دیسک‌های نوری در فاصله اوت ۱۹۹۱ و سپتامبر ۱۹۹۲ باعث ۱۴ درصد افزایش در خدمات امانت بین کتابخانه‌ای شده و ۲۱ درصد از کل خدمات امانت بین کتابخانه‌ای این دانشگاه از راه جستجو در دیسک‌های نوری انجام گرفته است.^(۱۵)

بخش امانت کتابخانه بریتانیا^(۱۶)

مهم‌ترین مرکزی که در سراسر جهان در زمینه امانت بین کتابخانه‌ای فعالیت دارد "بخش امانت کتابخانه بریتانیا" است. این مرکز که در انگلستان بین شهرهای "لیدز" و "یورک" واقع شده دارای بیش از ۳۰۰۰۰۰۰ جلد کتاب، ۲۴۲۰۰۰ عنوان نشریه و بیش از چهار میلیون سند به صورت میکروفرم است و به مجموعه ۷۰۰ کتابخانه تخصصی دیگر نیز دسترسی دارد. این مرکز روزانه ۱۴۰۰۰ تقاضا دریافت می‌دارد که ۸۹ درصد آن‌ها را با مراجعه به منابع خود و ۴ درصد را از طریق منابع کتابخانه‌های دیگر پاسخ می‌گوید. ۲۵ درصد از کل این تقاضاها مربوط به خارج از انگلستان می‌باشد. گردآوری منابع بر مبنای نیازهای مؤسسات آموزش عالی، تحقیقاتی، بازرگانی و صنعتی می‌باشد. نشریات بدون هیچ محدودیت موضوعی، زبانی و مکانی گردآوری می‌شوند. از ۲۴۲۰۰۰ عنوان مجله

موجود در مرکز، ۴۷۰۰۰ عنوان را نشریات جاری تشکیل می‌دهند.^(۱۷) به علاوه این مرکز به گردآوری اقلام زیر نیز می‌پردازد:

- انواع نت‌های موسیقی برای پاسخگویی به نیاز متقاضیان؛
  - پایان‌نامه‌های پذیرفته شده توسط دانشگاه‌های بریتانیا به صورت میکروفرم؛
  - منابع زبان‌های اسلوونی شامل روسی، اوکراینی، بلغاری، بلوروسی، صربی و ...؛
  - منابع شرقی شامل ژاپنی، چینی، هنگ‌کنگی، کره‌ای و تایوانی؛
  - گزارش کنفرانس‌های مهم بدون هیچ محدودیت موضوعی، زبانی و شکلی به استثنای مواد سمعی و بصری؛
  - گزارش‌ها و انتشارات رسمی و دولتی در تمام زمینه‌ها؛
  - گزارش‌های تحقیقی از وضعیت بازار؛
  - پیوست‌های مقالات ارسال شده توسط سردبیران مجلات برای نگهداری در مرکز؛
  - مجموعه جامع نسخه‌های خطی موجود در اروپا به صورت میکروفرم؛
  - مجموعه روزنامه‌ها به صورت میکروفرم و داستان‌های کلاسیک؛
  - ثبت نام‌های انگلیسی زبان یا ترجمه شده به زبان انگلیسی؛
  - کتاب‌های چاپ شده در سال‌های قبل از ۱۸۰۱ به صورت میکروفرم؛
  - مجموعه نقشه‌های جغرافیایی قدیمی و چاپی.^(۱۸)
- از دسامبر ۱۹۸۷، کتابخانه بریتانیا با استفاده از پایگاه اطلاعاتی "بلیز"^(۱۹) خدمات خودکار خود را ارائه داده و استفاده‌کنندگان از طریق این پایگاه، اطلاعات کتابشناختی را به صورت درون خطی جستجو می‌کنند و اصل مقاله را به طور خودکار از بخش امانت کتابخانه بریتانیا تقاضا می‌نمایند.^(۲۰)
- علاوه بر ارائه خدمات فوق، بخش امانت کتابخانه بریتانیا فهرست‌هایی از پایاندها، کتاب‌ها و کنفرانس‌های موجود را به صورت دیسک‌های نوری به متقاضیان عرضه می‌دارد. دیسک‌های مربوط به پایاندها و کتاب‌ها سالی دوبار روزآمد می‌شوند و در بهار و پاییز منتشر می‌گردند. دیسک مربوط به کنفرانس‌ها به صورت فصلی به هنگام و منتشر می‌شود.^(۲۱)

پیشنهاد

با توجه به مسائل مطرح شده، پیشنهاد می‌شود که سیستم امانت بین کتابخانه‌ای در ایران نیز با الگو قراردادن خدمات ارائه شده در کتابخانه بریتانیا و استانداردهای موجود و با عنایت به کاربرد رایانه در کتابخانه‌های ایران و به طور اخص در مرکز اطلاعات و مدارک علمی که خود مجری نظام امانت بین کتابخانه‌ای در ایران است، خدمات خود را گسترش دهد و با انتشار فهرستگان‌های کتب، مجلات، نسخ خطی، پایان‌نامه‌ها، نقشه‌ها، و مواد دیداری - شنیداری بر روی دیسک‌های نوری و با

روزآمد کردن آنها در فاصله‌های زمانی معین، به انجام سریع‌تر و صحیح‌تر امانت بین کتابخانه‌های کمک کند.

منابع

1. Harrod's Librarians Glossary & Reference Book. 7th ed. Aldershot. Eng. Gower, 1990.P. 318
2. Gelfand, Moris (1968). University Libraries for Developing Countries. Paris: UNESCO. P. 113.
3. Library Journal
4. Encyclopedia of Library & information Science. New York: Marcel Dekker, 1974 Vol. 12. P. 197.
5. Lbid. P. 198
6. Bankole, E.B. (1967). Education Explosion and University Library Development in Nigeria. In Nigerian Libraries vol. 3. No. 1. P. 5.
7. King Fahd University of Petroleum & Minerals
8. Ahmad Nazir (1984). University Library Practices in Developing Countries. London: Kpl, PP. 163 - 168
۹. طرح جدید امانت بین کتابخانه‌ای. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی. [بی‌تا]. ص ۲.
۱۰. راهنمای طرح تعمیم خدمات کتابخانه‌های تخصصی به افراد غیرعضو. تهران. مرکز اطلاعات و مدارک علمی. [بی‌تا]. ص ۱-۴.
11. Boucher, Virginia (1987). "The Interlibrary Loan Interview" in Bill Katz & Ruth A. Fraley, Reference Service Today: From Interview to Burnout. New York: Haworth Press, 1987 PP. 89 – 95
12. Sarah Thomson (1982). Interlibrary Loan Procedure Manual Chicago: Aln.
13. Nitecki, Dannla (1970). "Impact of an Online Circulation System on Interlibrary Services". In Special Libraries. 73 (Jan 82) PP. 6-11.
14. De Gennaro, Richard (1982). "Libraries Technology and Information Marketplace". In Library Journal 107 PP.15 45-54 .
15. Kanamugire, Athanase B. (1993) . "Impact of CD-ROM Database Searching on Interlibrary Loan: The experience of a Scientific and Technological Library in a Developing country." In Journal of Interlibrary Ioan, Document Delivery & Information Supply Vol.4, no.1 PP.25-34
16. British Library Document Supply Center (BLDSC)
17. BLDSC. International Customer Handbook. 2nd ed. 1995.P.1-2
18. Ibid. Chap7
19. BLAISE
۲۰. مهرداد، جعفر (۱۳۷۲). تکنولوژی پل‌های اطلاعاتی. در اطلاع‌رسانی دوره دهم (جدید) شماره ۲ و ۳ ص.۲۴.
21. BLDSC. CD ROM Catalog 1995. P.12-14

[ابتدای صفحه](#)